

Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni istungi protokoll nr 163

Tallinn, Toompea

Reede, 15. mai 2026

Algus 9.00, lõpp 10.07

Juhataja: Peeter Tali (esimees)

Protokollija: Roosmarii Kukk (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Rain Epler, Katrin Kuusemäe, Maido Ruusmann, Aivar Sõerd, Tarmo Tamm, Urve Tiidus, Luisa Värk

Komisjoni ametnikud: Teele Vares (nõunik-sekretariaadijuhataja), Teele Taklaja (nõunik), Getter Kristen Treumuth (nõunik)

Puudusid: Arvo Aller, Lea Danilson-Järg, Tiit Maran, Anti Poolamets, Kadri Tali ja Kristo Enn Vaga

Kutsutud: Kliimaministeeriumi energeetikaosakonna juhataja Rein Vaks, taastuvenergia valdkonnajuht Tauno Hilimon, ehitustegevuse valdkonnajuht Liisi Pajuste, võrkude ekspert Therese Liis Kilk, välissuhete osakonna nõunik Brett Bartholomew Sooniste, ehituse ja elukeskkonna osakonna nõunik Silver Sarapuu (1. päevakorrapunkt); Kliimaministeeriumi kliimaosakonna juhataja Laura Rimmelgas, sama osakonna nõunik Annika Varik ning välissuhete osakonna EL teemade valdkonnajuht Eliise Merila (2. päevakorrapunkt); Sotsiaalministeeriumi tervishoiukorralduse osakonna nõunik Timur Hurt, Euroopa Liidu ja väliskoostöö osakonna nõunik Elen Ohov, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi välissuhete ja eurokoordinatsiooni osakonna nõunik Svetlana Jankovenko, Toiduohutuse osakonna peaspetsialist Airika Salumets (3. päevakorrapunkt); Riigikantselei Euroopa Liidu sekretariaadi nõunik Ingel Pilviste (1. päevakorrapunkt); Riigikantselei Euroopa Liidu sekretariaadi nõunik Karin Zereen (2. päevakorrapunkt); Riigikantselei Euroopa Liidu sekretariaadi nõunik Tairi Täht (3. päevakorrapunkt)

Päevakord:

2. Seisukoha andmine: Euroopa Liidu süsiniku piirimeetme laiendamise ja nõuetest kõrvalehoidmise meetmete ning ajutise dekarboniseerimise fondi määrused – COM(2025) 989–990

2. Seisukoha andmine: Euroopa Liidu süsiniku piirimeetme laiendamise ja nõuetest kõrvalehoidmise meetmete ning ajutise dekarboniseerimise fondi määrused – COM(2025) 989–990

Laura Rimmelgas andis ülevaate Euroopa Liidu süsiniku piirimeetme laiendamise ja nõuetest kõrvalehoidmise meetmete ning ajutise dekarboniseerimise fondi määrustest – COM(2025)

989–990 (lisa 1). Kõneleja sõnas, et Euroopa Komisjon on teinud ettepaneku laiendada süsiniku piirimeedet. Tegemist on juba kehtiva süsteemiga, mis rakendus täies mahus käesoleva aasta jaanuaris. Praegu kohaldub meede üksnes teatud süsinikumahukate toormete impordile kolmandatest riikidest, sealhulgas rauale, terasele, alumiiniumile, tsemendile ja väetistele. Laiendatud ettepaneku kohaselt hakkaks meede hõlmama ka kaupu ja tooteid, mis sisaldavad juba määruse kohaldamisalasse kuuluvaid materjale. Sisuliselt tähendab see süsinikutasu laienemist nende kaupade impordile väljastpoolt Euroopa Liitu. Meetme eesmärk on toetada Euroopa Liidu tööstuse konkurentsivõimet, arvestades, et kolmandates riikides kehtivad sageli madalamad keskkonnanõuded. Samas on mitmel suurel liikmesriigil huvi laiendada meetme kohaldamisala veelgi. Kui komisjoni ettepanek hõlmab 180 kaubagrupperi, siis liikmesriigid on läbirääkimistel teinud ettepaneku lisada veel ligikaudu 700 kaubagrupperi. Nende huvi tuleneb soovist tugevdada oma ettevõtete ja tööstuse konkurentsipositsiooni. Eestis ei ole praegu selliseid tööstusharusid, mis laiendusest otsesest märkimisväärset kasu saaksid, kuid Eesti jaoks on oluline toetada Euroopa Liidu konkurentsivõime kasvu tervikuna. Eesti hinnangul peab meetme laiendamine toimuma pragmaatiliselt ning olema kooskõlas meie majandushuvidega nii ulatuse kui ka rakendustingimuste osas. L. Rimmelgas sõnas, et piirimeetme laiendamise esimeses etapis laienuks meede toodetele ja kaubagruppidele, mis sisaldavad juba määruse kohaldamisalasse kuuluvaid materjale. Sellega koos nähakse ette täiendavad sätted süsteemist kõrvalehoidmise vähendamiseks ning muudatused elektrienergia impordi arvestuses, et paremini arvestada toodetud elektri süsinikujalajälge. Eestit see otseselt ei mõjuta, kuna Eesti ei impordi enam elektrit väljastpoolt Euroopa Liitu, kuid mõju puudutab mitut teist liikmesriiki. Samuti on Euroopa Komisjon teinud ettepaneku ajutise dekarboniseerimise fondi loomiseks, millest toetataks ettevõtteid, kes toodavad Euroopas määruse kohaldamisalasse kuuluvaid kaupu. Tulevikus kaalutakse piirimeetme täiendavat laiendamist ka muudele materjale sisaldavatele toodetele, kuid selle kohta esitab komisjon järgmisel aastal aruande, mille alusel tehakse võimalikud edasised ettepanekud. L. Rimmelgas sõnas, et praeguse laienduse mõjusid hinnates tuleb arvestada, et enamik Euroopa Komisjoni ettepanekus sisalduvatest kaubagrupperidest on suure raua-, terase- ja alumiiniumisisaldusega ning nende keskmine materjalisisaldus on 79%. Samas kuulub kohaldamisalasse ka tooteid, mille materjalisisaldus jääb alla 60%, sealhulgas peamiselt kodutarbed. Eestis on praegu ligikaudu 130 kohuslast ning määruse laiendamisel lisanduks hinnanguliselt veel 31. Määruse kohaldamisalasse kuuluv impordiosa kasvaks seejuures umbes 72,27%. Euroopa Komisjoni mõjuhinnangu kohaselt ei kaasne laiendusega märkimisväärset hinnamõju, kuid tegelik mõju sõltub muu hulgas sellest, millises ulatuses toodetakse vastavaid kaupu Euroopa Liidus ja kui palju neid imporditakse kolmandatest riikidest. Eestile on oluline, et määruse laiendamise ulatus ja tingimused oleksid kooskõlas meie majandushuvidega. Seetõttu leiame, et määruse muudatus peaks keskenduma strateegiliselt olulistele kaupadele, mille tootmismahud on Euroopa Liidus piisav. Selleks tuleks tõsta materjalisisalduse lävendit vähemalt 70%-ni, mis võimaldaks jätta kodutarbed kohaldamisalast välja. Samuti peab Eesti vajalikuks üle vaadata ja tõsta praegust 50 tonnist aasta miinimummäära, millest alates tekib importijal süsinikutasu kohustus. Eesti toetab 2028. aastal rakenduks hõlmatud toodete importijatele ühe aasta pikkune finantskohustusteta üleminekuperiood. See võimaldaks hinnata tegelikke mõjusid enne täiemahulist rakendamist. Eesti toetab Euroopa Komisjoni ettepanekus sisalduvaid järelevaevemeetmeid ning võimalust eemaldada kaup ajutiselt süsiniku piirimeetme kohaldusalast erakorraliste turuhäirete korral. Eesti toetab samuti tootepõhiseid vaikeväärtusi või muid lihtsamaid ja õiglasemaid heite määramise lahendusi, mis vähendaksid importijate halduskoormust. Eesti ei toeta rahvusvaheliste kasvuhoonegaaside ühikute kasutamist enne, kui

nende mõju on põhjalikult hinnatud ja Euroopa Liidus on kokku lepitud vastavad üldpõhimõtted. Samuti peab Eesti küsitavaks ajutise toetusfondi vajalikkust ja tõhusust, kuna Eesti sellest otsesest kasu ei saaks, kuid peaks loovutama osa enda tuludest. Eesti jaoks on oluline, et süsiniku piirimeetme tulusid ei suunataks muule otstarbele ega muudetakse nende kasutust delegeeritud aktidega.

Urve Tiidus andis ülevaate [majanduskomisjoni arvamusest](#) ja arutelust ning märkis, et komisjon otsustas Vabariigi Valitsuse seisukohti toetada (poolt 6: Jaak Aab, Mario Kadastik, Mait Klaassen, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi; vastu 1: Mart Maastik; erapooletuid 0; ei hääletanud 1: Rene Kokk).

Urve Tiidus küsis, kas Eesti on ainsana ajutise dekarboniseerimise fondi loomise vastu ning mis mõju see avaldab.

Laura Rimmelgas vastas, et praeguse läbirääkimiste seisu põhjal on fondi küsimus pälvunud liikmesriikidelt kõige rohkem kriitikat ning sellele ei ole seni kujunenud üksmeelset toetust. **Annika Varik** lisas, et pole teada kuidas liikmesriigid hääletavad, kuid fondi osas ei ole rahulolu ning kõigil liikmesriikidel on selle osas probleeme.

Vladimir Arhipov küsis, milline mõju oleks Eesti tarbijale, juhul kui Eesti hääletab poolt.

Laura Rimmelgas vastas, et Euroopa Komisjoni mõjuhinnangu kohaselt ei kaasne laiendusega Euroopa Liidus olulist hinnamõju. L. Rimmelgase sõnul võib aga mõju siiski esineda ning see sõltub sellest, millises ulatuses imporditakse kaupu näiteks Hiinast ja kuivõrd on tarneahelaid juba suudetud asendada Euroopa Liidu tootjatega. Seega võib meede tõsta kaupade hindu, aga teisalt suunata importijaid eelistama Euroopa Liidus toodetud samaväärseid kaupu. See omakorda võib toetada tootmismahdade kasvu, suurendada isevarustatust ja tugevdada Euroopa Liidu strateegilist autonoomiat. Arvestades mõju ebakindlust, peab Eesti oluliseks kujundada kohaldamisala ettevaatlikult ning jätta kodutarbed laiendamise ulatusest välja.

Urve Tiidus küsis hinnangut asjaolule, et majanduskomisjonis toodi välja ehitussektoris toimunud 0,12% hindade kallinemine, mis peaks ilmestama kaupade hinnatõusu, kuid samas ei ole Euroopa Komisjon esitanud detailseid arvutusi ega metoodikat.

Annika Varik vastas, et detailseid andmeid ei ole seni esitatud. Hinnamõju sõltub muu hulgas toote päritoluriigist, kuna samale tootele võivad eri riikides kohalduda erinevad heitekoefitsiendid. Samuti on ettevõttel võimalik kasutada auditeeritud tegelikku süsinikuheite näitajat, mis võib olla madalam kui riigipõhine vaikeväärtus. Seetõttu ei ole võimalik teha üldistavaid järeldusi ning iga importija peab hindama, milline lahendus on tema jaoks kõige otstarbekam.

Laura Rimmelgas lisas, et seetõttu peab Eesti lisaks kodutarvete väljajätmisele oluliseks ka pikema seire- ja üleminekuajaperioodi kehtestamist, et hinnata võimaliku hinnamõju ulatust enne meetme rakendamist.

Urve Tiidus küsis, millal hakkab mõju hindades avalduma ning millal direktiiv vastu võetakse.

Laura Rimmelgas vastas, et praeguse ettepaneku kohaselt rakenduks laiendus 2028. aastal ning sellest ajast võiks avalduda ka võimalik hinnamõju. Eesti ettepanek on näha 2028. aastaks ette seireperiood, et hinnata mõju enne meetme rakendamist ning anda Euroopa Liidule aega tootmisvõimekuse suurendamiseks.

Urve Tiidus küsis, kas on hinnatud potentsiaali, et Euroopa suudab saada Aasia turgudega konkurentsivõimelisemaks.

Laura Rimmelgas vastas, et Euroopa Komisjon on seda küsimust teataval määral hinnanud ning liikmesriikide valdavalt positiivne hoiak meetme laiendamise suhtes viitab sellele, et nad näevad selles oma tööstusele võimalikku kasu.

Vladimir Arhipov küsis, kas võimalikud uued tehased suudavad tegelikult konkureerida kolmandate riikide ettevõtetega ning ei avalda Euroopa tarbijatele negatiivset mõju.

Laura Rimmelgas vastas, et meede toetab töökohtade säilimist Euroopa Liidus, tugevdab tarneahelaid ning vähendab sõltuvust kolmandatest riikidest. See võib parandada ka Euroopa ettevõtete võimalusi pakkuda allhanget ja osaleda tarneahelates. Samas tuleb arvestada, et teatud tooted ja kaubad võivad tarbijatele kallineda ning seetõttu on Eesti teinud ettepanekuid, et meetme rakendamine toimuks võimalikult sujuvalt.

Peeter Tali tegi ettepaneku toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti kooskõlas majanduskomisjoni arvamusega.

Otsustati:

2.1. Toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti kooskõlas majanduskomisjoni arvamusega (konsensus: Enn Eesmaa, Katrin Kuusemäe, Maido Ruusmann, Aivar Sõerd, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus, Luisa Värk; ei hääletanud 1: Vladimir Arhipov).

(...)

(allkirjastatud digitaalselt)
Peeter Tali
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Roosmarii Kukk
protokollija

Väljavõtte õige
Roosmarii Kukk
Euroopa Liidu asjade komisjoni konsultant